

BLOGI

Ilmastonmuutos on kaikkien aikojen suurin markkinahäiriö

Ilmasto | 06.09.2018 | Olli Rehn

KIRJOITTAJA

Olli Rehn
Johtokunnan
puheenjohtaja

Ilmastonmuutos on merkittävä riski paitsi planeettamme tulevaisuudelle myös talouskasvulle ja rahoitusvakaudelle. Maailman talousfoorumin vuotuisessa riskiraportissa todetaan, että vaikutuksiltaan suurimmista riskeistä jopa kahdeksan kymmenestä on tavalla tai toisella kytköksissä ilmastonmuutokseen.

Silti aina välillä törmää ihmettelyyn, miten ilmastonmuutos liittyy keskuspankin toimialaan. Ylitämmekö jopa mandaattimme osallistumalla keskusteluun tulevaisuutemme suurimmasta uhasta?

Ei, emme ylitä. Ilmastonmuutos on suurin markkinahäiriö, joka maailmassa on koskaan nähty. Tämä johtuu siitä, että ilmastonmuutos on talouteen kohdistuva ulkoisvaikutus, mikä tarkoittaa puolestaan sitä, etteivät päästöjen aiheuttajat korvaa kaikkia aiheuttamiaan haittoja. Näin kiteytettiin ilmastonmuutokseen liittyvä perimmäinen ongelmaa vuonna 2006 ilmestyneessä Sternin raportissa.

Kannustimilla on rooli ilmastonmuutoksen ratkaisussa

Englannin keskuspankin pääjohtaja Mark Carney on puhunut "horisontin tragediasta". Ilmastonmuutoksen vaikutukset nähdään kaukaisena tulevaisuuden ongelmana, mutta sen estämisestä pitäisi maksaa nyt. Maailman mitassa meillä on pahasti puutteelliset ja liian heikosti toimivat kannustimet ratkaista ilmastonmuutoksen aiheuttamat ongelmat.

Talusteorian mukaan ensin on poistettava väärät kannustimet ja korvattava ne paremmilla kannustimilla, jotka ottavat huomioon taloudellisen toiminnan aiheuttamat ulkoisvaikutukset ympäristöön.

Liikkeelle olisi lähdeävä ympäristön kannalta haitallisten tukien poistamisella. Kansainvälisen energiajärjestön arvion mukaan fossiilisia polttoaineita tuettiin maailmanlaajuisesti yli 250 miljardilla eurolla vuonna 2016. Tämä on suora tuki fossiilisten polttoaineiden kulutukseen – aikana, jolloin meillä on vaikeuksia löytää ratkaisu siihen, miten siirtyminen kestävän energian käyttöön tulisi rahoittaa.

Fossiilisten polttoaineiden tuista luopumisen lisäksi päästöjen kustannukset tulisi sisällyttää kaikkien yritysten päätöksentekoprosesseihin. EU:n päästökauppajärjestelmän korjaaminen tai maailmanlaajuisen hiiliveron käyttöönotto auttaisivat osaltaan ratkaisemaan tätä ulkoisvaikutuksiin liittyvää ongelmaa.

Euroopan komissio on myös ehdottanut, että rahoitusjärjestelmän vakauden tavoittelun rinnalle pitäisi tarjota kannustimia, joilla edistetään vihreää rahoitusta. Tämä tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että pankkien pääomavaatimuksissa vihreisiin investointeihin sovellettaisiin pienempiä riskipainoja kuin ympäristölle haitallisiin toimintoihin.

On silti pidettävä mielessä, että myös vihreisiin investointeihin liittyy tavallisia rahoitusriskejä, joita ei voida jättää huomiotta vaarantamatta samalla rahoitusjärjestelmän vakautta.

Yritysten liiketoimintamallien avoimuutta tulisi lisätä vaatimalla yrityksiä julkistamaan päästönsä. Euroopan komissio ja finanssimarkkinoiden vakauden valvontaryhmä ovat laatineet suosituksia päästöjen raportoinnista. Monet institutionaaliset sijoittajat ovat jo ottaneet käyttöön nämä suositukset.

Rahoitusjärjestelmän sisällä vakuutustoimialalla on selkeät kannustimet osallistua ilmastomuutoksen tuomien ongelmien ratkaisemiseen. Sama pätee kuitenkin myös pankkitoimialaan. Rahoitusalan sääntelyssä ei tulisi ottaa huomioon ainoastaan niitä riskejä, jotka kohdistuvat pankkien investointiprojekteihin, vaan mukaan olisi otettava myös ne riskit, joita kehityksen kannalta kestävämmät projektit saattavat aiheuttaa taloudelle.

Finanssikriisit eivät saa viedä huomiota ilmastonmuutokselta

EU:n ilmastotavoitteet ovat osa tavoitteita, joita keskuspankkien on perussopimuksen mukaan tuettava – vaarantamatta hintavakaustavoitetta. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavista toimista päättäminen on ensi sijassa poliittisten päätöksentekijöiden vastuulla.

Euroalueen keskuspankit tukevat kansainvälisillä foorumeilla tehtävää työtä, jonka tavoitteena on poistaa vihreän rahoituksen esteet, parantaa ilmastomuutokseen liittyvien riskien julkistamista ja sisällyttää ympäristöriskit entistä paremmin rahoitusmarkkinoiden riskienhallintaan ja sääntelyjärjestelmiin.

Suomen Pankki on jäsen hiljattain perustetussa keskuspankkien ja valvontaviranomaisten verkostossa (Central Banks and Supervisors Network for Greening the Financial System), jossa vaihdetaan näkemyksiä rahoitussektorin toimista ilmastonmuutoksen torjunnassa. Myös oman sijoitussalkkumme hallinnassa sovelletaan vastuullisuusvaatimuksia.

Ei ole ihmelääkettä, joka ratkaisisi ympäristörahoituksen ongelmat kerralla. Kestävää kehitystä edistävän rahoitusjärjestelmän rakentaminen vaatii paljon pitkäjänteistä työtä.

Viimeisin finanssikriisi työnsi ilmastopoliittiset neuvottelut taka-alalle vuosikymmeneksi. Tätä virhettä ei pidä toistaa. Ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat rahoitusjärjestelmän vakautta laajemmat, mutta rahoitusvakauden turvaaminen on yksi edellytys sille, että ilmastonmuutos ja sen aiheuttamat riskit voidaan saada hallintaan.

Asiasanat

ilmastonmuutos, markkinat